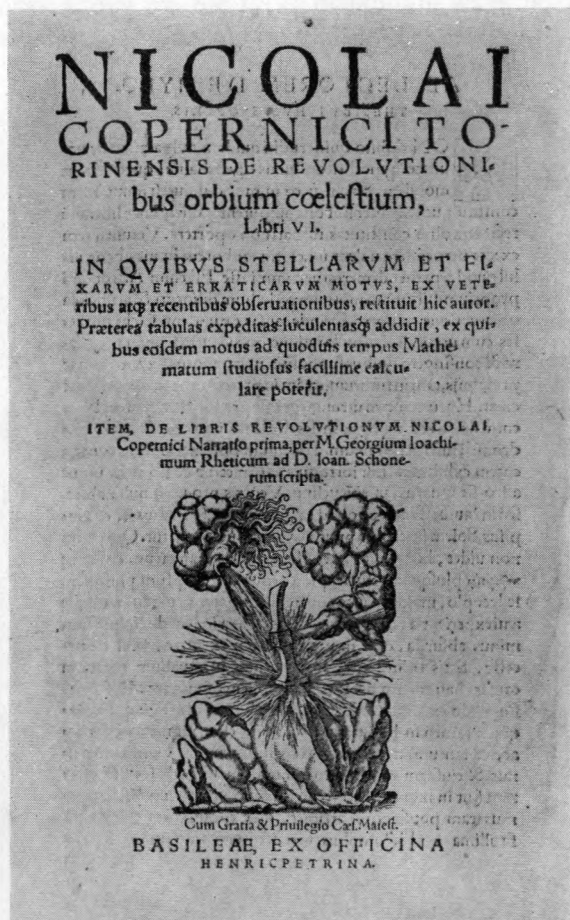

DZIAŁ HISTORYCZNY I ODDZIAŁ „DOM KOPERNIKA”

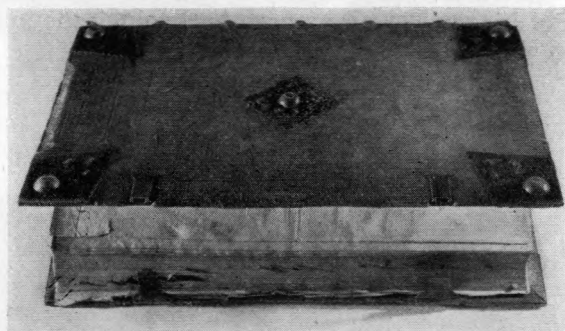
I. ZBIORY

Zbiory Działu Historycznego wraz z Oddziałem „Dom Kopernika” do 1 I 1969 r. w liczbie 696 obejmują:

- 1) militaria;
- 2) sztandary;
- 3) pamiątki masońskie;
- 4) tabliczki z pismem klinowym;
- 5) mapy;
- 6) kopernikana;
- 7) księgozbiór kopernikowski (a. druki zwarte —

Ryc. 46. Karta tytułowa dzieła Mikołaja Kopernika, *De revolutionibus...*, II wydanie bazyłejskie

Ryc. 47. Hartman Schedel, *Liber Chronicarum*, 1493 r.

- 249, b. inkunabuły i starodruki — 18, c. czasopisma — 12, d. druki okolicznościowe — 72);
- 8) wycinki prasowe — hasło „Kopernik” — za lata 1964—1968 segregowane w następujących grupach: publikacje o Koperniku, ikonografia Kopernika (malarstwo — rzeźba — grafika — medale — pomniki — plakaty itp.), radio, prasa, telewizja, film, teatr o Koperniku, Muzeum Epoki Kopernika, kopernikana za granicą, Niemiecka Republika Federalna a Kopernik, Toruń przed 500-leciem urodzin Kopernika, 500-lecie urodzin Kopernika, harcerskie akcje kopernikowskie, szlak kopernikański, obchody i jubileusze rocznic kopernikowskich, rozwój myśli kopernikańskiej, obserwatoria astronomiczne.

Ponadto Dział gromadzi materiały pomocnicze i zastępcze związane z realizacją Muzeum Epoki Kopernika:

1) mikrofilmy i negatywy	155
2) odbitki fotograficzne	192
3) kartotekę wizerunków znajdujących się w zbiorach muzeów i bibliotek polskich	507
4) kartotekę kopernikanów znajdujących się za granicą 19 teczek z fotokopiami	
5) przeźrocza	20

W okresie sprawozdawczym militaria, sztandary, mapy, pamiątki masońskie, tabliczki z pismem klinowym zapisane dotychczas w kilku starych księgach inwentarzowych należących do

Ryc. 48. Fragment okładki: Hartman Schedel, *Liber Chronicarum*, 1493 r.

Działu Sztuki zostały przepisane do dwóch nowych ksiąg zbiorów własnych i depozytów. Wszystkie zbiory są inwentaryzowane na bieżąco.

W latach 1965—1968 opracowano 231 kart katalogu naukowego. Zbiory powiększane są obok darów drogą zakupów z budżetu własnego, z dotacji Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz ze środków Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy.

Do najcenniejszych nabytków w okresie sprawozdawczym zaliczyć należy:

inkunabuły i starodruki:

- 1) NICOLAI COPERNICI Torunensis De revolutionibus orbium coelestium libri VI Basileae ex officina Henricpetrina, (1566);
- 2) FRANCISCI SARROSI Cellani Aragoni, In aequatore planetarum libri duo, Parissis 1526;
- 3) ORONTI finei delphinatis, regii mathematicarum Professoris, de Mundi sphaera, siue Cosmographia.... Parissis 1542;
- 4) ORONTIJ finei delphinatis, regii mathematicarum Professoris Quadrans, Astrolabicus, omnibus Europae regionibus inseruius; Parissis 1534;
- 5) SCHEDEL HARTMANN *Liber Chronicarum*,

opus de historris aetatum mundi ...., Nürnberg 1493;

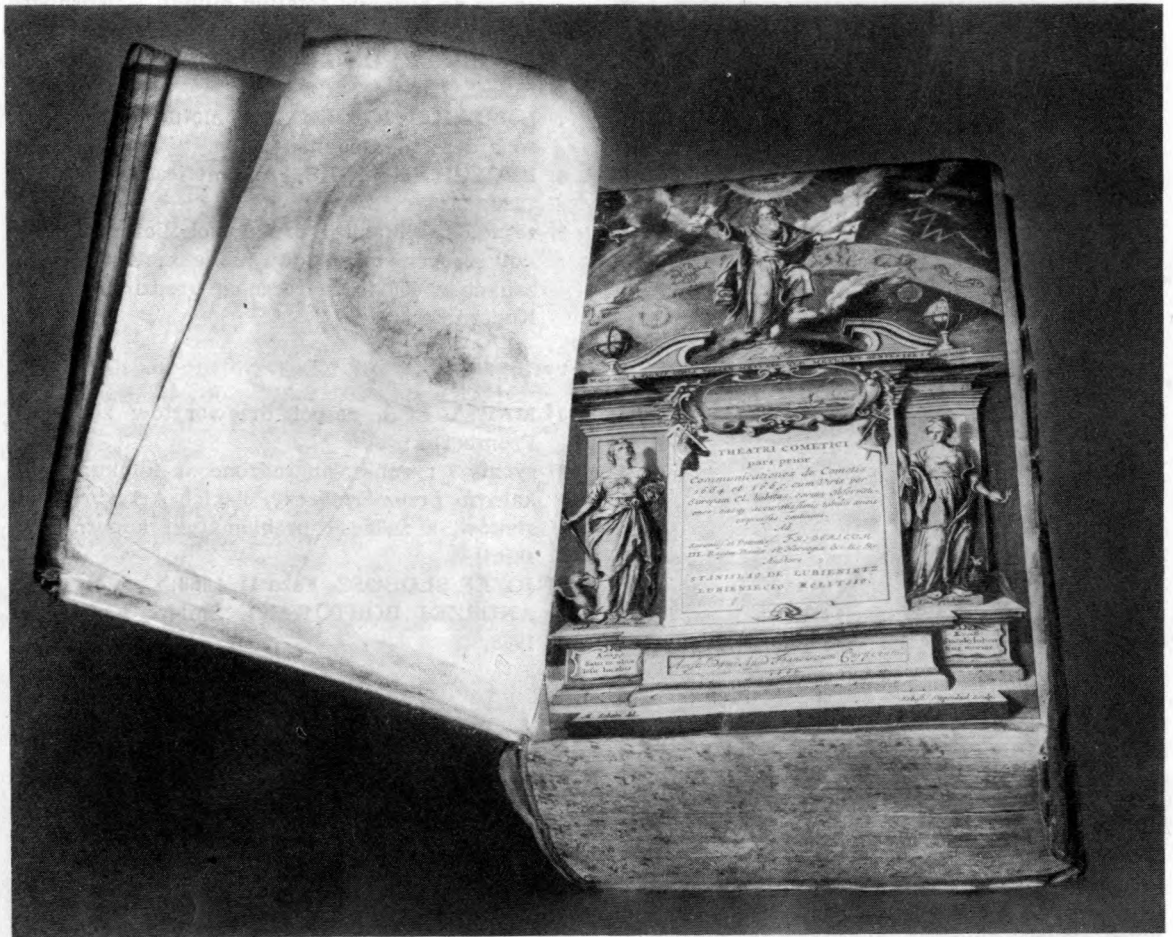
- 6) STANISLAO DE LUBIENIETZ Theatri Comedici ...., 1667;
- 7) HEVELIUS IOANNIS De motu lunae — de solis defectu, Gedani 1654;
- 8) BROSCII IOANNIS, Arthmeticae, Cracoviae 1620;
- 9) zespół publikacji i druków okolicznościowych dotyczących obchodów jubileuszowych związanych z 400 i 450 rocznicą urodzin Mikołaja Kopernika;

ryciny:

- 1) MARIA ŁOŚ, zespół drzeworytów zabytków Fromborka;
- 2) ryciny i rysunki, nagrodzone na konkursie lokalnym przez Związek Polskich Artystów Plastyków, z zakresu problematyki kopernikowskiej;
- 3) JÓZEF SŁOBOSZ, Faza II, 1968;
- 4) ANDRZEJ BORTOWSKI, Śmierć Kopernika, 1968;

Ryc. 49. Karta tytułowa: Hartman Schedel, *Liber Chronicarum*, 1493 r.

Ryc. 50. Stanisław Lubieniecki, *Theatri Cometici*, 1664/1665 r.

pamiątki okolicznościowe:

- 1) pocztówki o tematyce kopernikowskiej;
- 2) dokumentacja kopernikańskich akcji Związku Harcerstwa Polskiego (plakietki, tarcze, proporzycy, itp.);

monety i medale:

- 1) próbna moneta srebrna, 100 zł z 1925 r., projekt Szukalskiego;
- 2) projekt monety 10 zł z wizerunkiem Kopernika Józefa Gosławskiego;
- 3) medalion z wizerunkiem Kopernika Józefa Gosławskiego z 1963 r.;
- 4) medal z wizerunkiem Galileo Galilei Franciszka Habdasa;
- 5) medal z zakresu problematyki kopernikowskiej z 1967 r. Józefa Markiewicza;

rzemiosło artystyczne:

- 1) włoska skrzynka na jałmużnę (Siena XV?).

II. KONSERWACJA ZBIORÓW

W latach 1965 — 1969 r. do 1. I., przeprowadzono w Pracowniach Konserwacji Zabytków w Warszawie konserwację 4-ch starodruków astronomicznych wraz z II wydaniem dzieła Mikołaja Kopernika *De Revolutionibus...*, natomiast w Pracowni Konserwatorskiej Muzeum Okręgowego w Toruniu zabezpieczono uszkodzenia globusa powstałe na skutek wadliwie przeprowadzonych poprzednio konserwacji.

W okresie sprawozdawczym dwukrotnie przemieszczano magazyn zbiorów: 1) ze spichrzy przy ulicy Ciasnej do oficyny Domu Kopernika, 2) z oficyny Domu Kopernika do wieży w ratuszu.

III. WYSTAWY

(koncepcje — scenariusze — realizacja)

Wystawy czasowe

- 1) *Prasa o Koperniku* w 1964 r. (1965)
- 2) *Muzea w województwie bydgoskim* w XX-

- leciu PRL (stoisko wystawowe w ramach wystawy ilustrującej osiągnięcia XX-lecia PRL na terenie województwa bydgoskiego (1965)
- 3) *Wizerunki Kopernika w filatelistyce* (1965 — z okazji Dni Oświaty Książki i Prasy)
  - 4) *Archiwalia toruńskie związane z rodziną Kopernika* (1965 — w związku z Sympozjum Kopernikańskim zorganizowanym w ramach XI Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki i Techniki)
  - 5) *Plakat ilustrujący działalność Muzeów Ruchu Rewolucyjnego* (1965 — z okazji rocznicy Wielkiej Rewolucji Październikowej)
  - 6) *II Traktat Toruński w dokumencie i sztuce* (1966 — z okazji obchodów 500-lecia II Pokoju Toruńskiego)
  - 7) *Przyjaźń miast Toruń—Ferrara* (1966)
  - 8) *Rozwój muzealnictwa* (1967 — z okazji Inauguracji II Międzynarodowej Kampanii Muzealnej i XX-lecia ICOM)
  - 9) *Dzieła astronomiczne Tycho de Brahe, Jana Keplera, Galileo Galilei, Jana Heweliusza* (1967)
  - 10) *Kopernikana — nabytki w 1967 r.* (1968)
  - 11) *Bolonia-miasto studiów Kopernika* (1968)
  - 12) *Inkunabuły i majoliki włoskie z XVI w.* (1968)

Wystawy objazdowe

- 1) *500-lecie II Pokoju Toruńskiego* (1966)
  - 2) *Wojna trzynastoletnia i II Pokój Toruński* (1966)
- Obydwa zestawy oddano do eksploatacji Działu Naukowo-Oświatowego

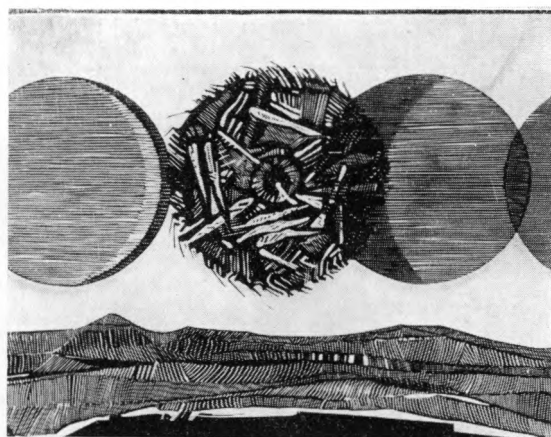
Wystawy oświatowe

- 1) *Kopernik w twórczości Jana Marcina Szancera* (1967)
- 2) *Rosyjskie malarstwo ikonowe* (1967)
- 3) *Rosyjskie malarstwo portretowe XVIII i XIX w.* (1967)
- 4) *Rosyjskie malarstwo pejzażowe* (1967)
- 5) *Rosyjskie malarstwo rodzajowe* (1967)
- 6) *Lenin w sztuce* (1967)

Wystawy wymienione w pozycjach 2—6 zostały zorganizowane w ramach konkursu dla młodzieży szkół toruńskich pod hasłem „Czy znasz malarstwo w ZSRR” z okazji 50-lecia Wielkiej Rewolucji Październikowej, a następnie przekazane do eksploatacji Działowi Naukowo-Oświatowemu.

Pokazy okolicznościowe (w witrynach sklepów toruńskich)

- 1) *Militaria w zbiorach Muzeum w Toruniu* (1968)
- 2) *Największe galerie świata* (1968)
- 3) *25-lecie Ludowego Wojska Polskiego* (1968)

Ryc. 51. Józef Słobosz, *Faza II*, drzeworyt. I nagroda w konkursie ZPAP na grafikę i rysunek o problematyce kopernikowskiej, 1968 r.

IV. WYDAWNICTWA I OPRACOWANIA

- 1) MAZURKIEWICZ Janina: *Dom Kopernika*, Mówią Wieki, Warszawa 1965, nr 2, s. 35—36, il.
- 2) MAZURKIEWICZ Janina: *Mariana Jaroczyńskiego „II Traktat Toruński”*, Toruń 1966 r., s. 19, il.
- 3) MAZURKIEWICZ Janina: *Nie tylko Matejko — „II Traktat Toruński Mariana Jaroczyńskiego”*, Mówią Wieki, Warszawa 1966, nr 12, s. 32—36, il.
- 4) MAZURKIEWICZ Janina: *Bibliografia muzealnictwa na terenie województwa bydgoskiego (cz. II za lata 1962—1964)*, Rocznik Muzeum w Toruniu, Toruń 1966, t. 2, z. 1—2, s. 120—144.
- 5) MAZURKIEWICZ Janina: *Dział Historyczny i Oddział Dom Kopernika — sprawozdanie z działalności za lata 1961—1964*, Rocznik Muzeum w Toruniu, Toruń 1966, t. 2, z. 1—2, s. 56—64, il.
- 6) MAZURKIEWICZ Janina: *Dom Kopernika — Oddział Muzeum Okręgowego w Toruniu — informator*, Toruń 1967 r., s. 32, il.
- 7) MAZURKIEWICZ Janina: *Z działalności Uniwersytetu Kultury przy Muzeum Okręgowym w Toruniu — Oddział Dom Kopernika*, Rocznik Muzeum Okręgowego w Toruniu, Toruń 1968, t. 3, s. 171—176, il.
- 8) MAZURKIEWICZ Janina: *Bolonia — miasto studiów Kopernika*, Toruń 1968, s. 35, il.

Opracowania kontynuowane:

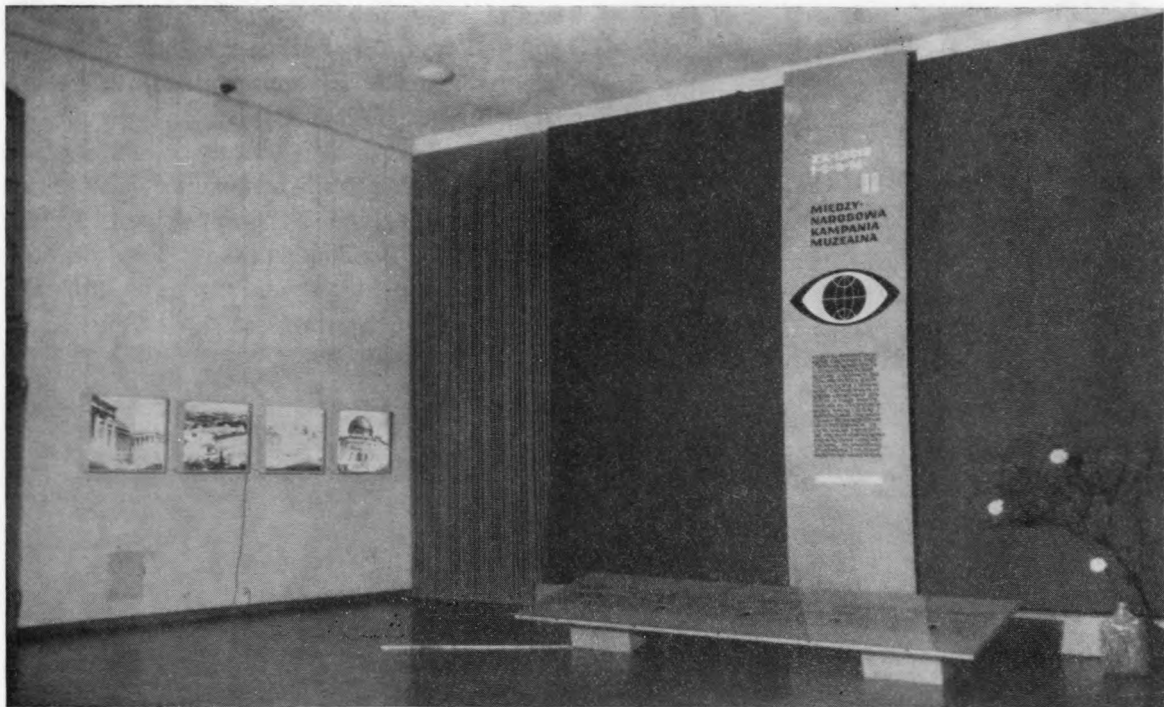
- 1) MAZURKIEWICZ Janina: *Dzieje kultury Mikołaja Kopernika w Toruniu*.

Ryc. 52. Fragment wystawy czasowej pt. „Pokój toruński w dokumencie i sztuce”, 1966 r.

Ryc. 53. Fragment wystawy czasowej pt. „Dzieła astronomiczne Tychona de Brahe, Galilea Galilei, Jana Keplera, Jana Heweliusza”, 1967 r.

Ryc. 54. Fragment wystawy czasowej pt. „Rozwój muzealnictwa”, 1967 r.

Ryc. 55. Fragment wystawy czasowej pt. „Copernicana — nabytki w 1968 r.”

- 2) MAZURKIEWICZ Janina: *Wizerunki Kopernika w zbiorach muzeów i bibliotek w Polsce* (katalog).
- 3) PŁOCKA Maria: *Militaria wschodnie w zbiorach Muzeum w Toruniu* (katalog).

V. DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA

W latach 1965—1968 oprowadzono po ekspozycji w Domu Kopernika i po wystawach czasowych zorganizowanych przez

średnich, wymienić należy takie tematy: Dzieje ratusza staromiejskiego, Historia domu Kopernika, Historia muzealnictwa europejskiego i polskiego, Rozwój urbanistyczny Torunia, Malarstwo historyczne w zbiorach Muzeum w Toruniu, II Traktat toruński Mariana Jaroczyńskiego, Dzieje kultu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Historia krzyżackiego zamku w Toruniu, To-

Ryc. 56. Fragment wystawy czasowej pt. „Inkunabuły i majoliki włoskie XV—XVI w.”, 1968 r.

dział 59 grup specjalnych m. in. uczestników XI Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki i Techniki, Ogólnopolskiej Sesji Polskiego Towarzystwa Historycznego z okazji Obchodów 500 rocznicy II Pokoju Toruńskiego, Zjazdu Pisarzy Polski Północnej, przedstawicieli prasy przebywających na IX i X Festiwalu Teatrów Polski Północnej, szkolnych kółek zainteresowań oraz 44 delegacje partyjno-rządowe i kulturalne z ZSRR, NRF, ČSR, Bułgarii, Szwajcarii, Włoch, Anglii, USA, Francji, Rumunii, Jugosławii, Indii i Turcji.

Z 53 prelekcji wygłoszonych dla przewodników PTTK, Ligi Kobiet, To-Mi-To, Klubu Oficerskiego, nauczycieli, a przede wszystkim dla młodzieży toruńskich szkół

toruński portret Mikołaja Kopernika, Cykl z zakresu malarstwa rosyjskiego obejmujący malarstwo ikonowe, portretowe, pejzażowe i rodzajowe, twórczość Lewitana i Ajwazowskiego, Muzealnictwo w ZSRR — zbiory Tretiakowskiej Galerii w Moskwie i Ermitażu w Leningradzie, Dzieła astronomiczne Tycho de Brahe, Galileo Galilei, Jana Keplera i Jana Heweliusza, Bolonia miasto studiów Kopernika, Rozwój miecza.

Z najciekawszych imprez organizowanych w ramach działalności Uniwersytetu Kultury wymienić należy:

a) Doroczne wieczornice organizowane przy współdziale Polskiego Towarzystwa Astronomicznego — Oddział w Toruniu dla uczczenia urodzin Kopernika, na których

program składały się odczyty z historii astronomii i jej najnowszych osiągnięć, wystawy okolicznościowe i koncerty muzyki z XVI w. w wykonaniu zespołu Capelli Bydgosciensis pro Musica Antiqua oraz takie atrakcje jak losowanie barwnych miniatur toruńskiego portretu astronoma.

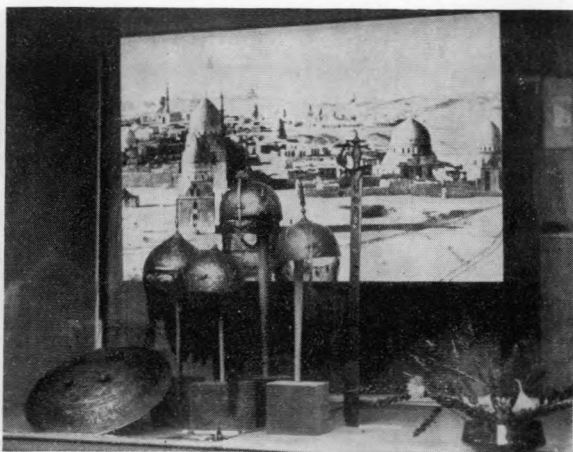
b) Wieczór poezji i muzyki o Mikołaju Koperniku zorganizowany 16 IX 1967 r. w piwnicach ratusza staromiejskiego w ramach inauguracji Roku Kulturalno-Oświatowego. Na wieczorze tym obok utworów muzycznych wykonanych na lutni zainscenizowano fragmenty sztuki Jerzego Broszkiewicza pt. *Koniec księgi VI* recytowane przez aktorów z Teatru Wilama Horzycy w Toruniu.

c) W związku z obchodami 50-lecia Wielkiej Rewolucji Październikowej, dla młodzieży toruńskich szkół średnich, w ramach realizacji hasła — wychowanie estetyczne poprzez sztukę — zorganizowano konkurs pt. „Czy znasz malarstwo ZSRR?” Założeniem konkursu było pogłębienie wśród młodzieży znajomości krajobrazu, obyczajów, zasłużonych dla rozwoju nauki i kultury i sztuki ludzi, ich rewolucyjnych dążeń uwieńczonych zwycięstwem Wielkiego Października w bratnim kraju Rad.

Na problematykę tego długoterminowego konkursu trwającego od 1 V 1967 — 20 XII 1967 r. złożyły się odczyty i prelekcje, wystawy czasowe i oświatowe, projekcje filmów oraz konsultacje.

Regulamin konkursu uzgodniono na dwóch spotkaniach z pedagogami — delegatami poszczególnych szkół. Najwięcej wiadomości otrzymali uczestnicy konkursu w postaci cyklu wystaw oświatowych, a przede wszystkim po zapoznaniu się z wystawami oryginalnych dzieł malarskich i grafiki o następujących tytułach:

- 1) *Malarstwo rosyjskie od XVIII do pocz. XX w.* (wystawa oryginałów zorganizowana przez Dział Sztuki),
- 2) *Grafika rosyjska i radziecka* (wystawa oryginałów zorganizowana przez Gabinet Rycin),
- 3) *Rosyjskie malarstwo ikonowe* (wystawa

Ryc. 57. Pokaz w witrynie sklepowej pt. „Militaria w zbiorach Muzeum w Toruniu”, 1968 r.

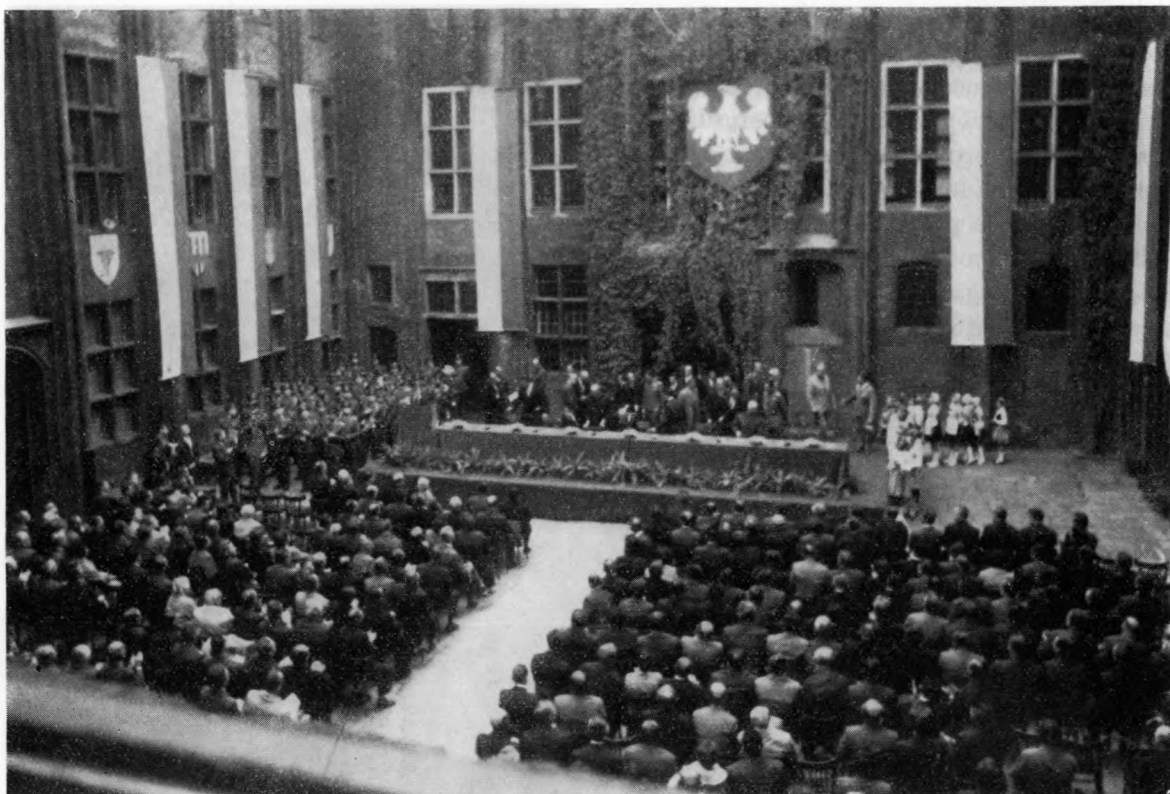

Ryc. 58. Pokaz-konkurs w witrynie sklepowej pt. „Największe galerie świata”, 1968 r.

Ryc. 59. Fragment wystawy oświatowej pt. „Rosyjskie malarstwo ikonowe”, zorganizowanej w ramach konkursu: „Czy znasz malarstwo ZSRR?”, 1967 r.

Ryc. 60. Uroczysta sesja Wojewódzkiego i Miejskiego Komitetu FJN na dziedzińcu ratusza z okazji obchodów 500 rocznicy II Pokoju toruńskiego, 1966 r.

barwnych reprodukcji zorganizowana przez Dział Historyczny),

- 4) *Rosyjskie malarstwo portretowe* (wystawa barwnych reprodukcji zorganizowana przez Dział Historyczny),
- 5) *Rosyjskie malarstwo pejzażowe* (wystawa barwnych reprodukcji zorganizowana przez Dział Historyczny),
- 6) *Rosyjskie malarstwo rodzajowe* (wystawa barwnych reprodukcji zorganizowana przez Dział Historyczny),
- 7) *Lenin w sztuce* (wystawa barwnych reprodukcji zorganizowana przez Dział Historyczny).

Po zapoznaniu się uczestników konkursu z wystawami oświatowymi zostały one przekazane do dalszej eksploatacji Działowi Naukowo-Oświatowemu obejmując zasięgiem działania województwo bydgoskie. Projekcje barwnego filmu pt. *Tretiakowska Galeria w Moskwie* pozwoliły na usystematyzowanie i podsumowanie wiadomości

do dalszego ich pogłębiania z podanej literatury przedmiotu.

Drugim etapem konkursu były eliminacje pisemne, obejmujące trzy poniżej podane tematy:

- 1) „Życie narodu rosyjskiego, jego dążenia i osiągnięcia na przykładzie rosyjskiego malarstwa rodzajowego i historycznego” (od XVIII w. do zwycięstwa Wielkiej Rewolucji Październikowej),
- 2) „Rozwój rosyjskiego malarstwa portretowego od XVIII—XX w. z uwzględnieniem ludzi zasłużonych dla kultury rosyjskiej”,
- 3) „Twórczość Izaaka Lewitana, najwybitniejszego przedstawiciela realistycznego malarstwa, prezentującego piękno przyrody rosyjskiej”.

Prace pisemne złożyły 23 osoby, przeważnie uczniowie klas X i XI-tych. Z tej liczby do ostatniego etapu, do eliminacji ustnych, zakwalifikowano 13 osób repre-

zentujących 4 szkoły: V Liceum Ogólnokształcące im. Karola Świerczewskiego, I Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika, Liceum Pedagogiczne i Technikum Odzieżowe.

Z 13 zakwalifikowanych uczniów utworzono 4 grupy, które odpowiadały na wylosowane pytania i identyfikowały na podstawie reprodukcji dzieła malarskie. Punktację wyników prowadziło jury pod przewodnictwem Dyrektora Muzeum Okręgowego w Toruniu, prof. Jerzego Remera w osobach: kustosa Działu Sztuki mgr Haliny Załęskiej, kustosa Działu Historycznego mgr Janiny Mazurkiewicz, kierownika Pracowni Konserwatorskiej mgr Józefa Flika i mł. asystenta mgr Marii Płockiej.

Eliminacje odbywały się w sali kinowo-odczytowej udekorowanej oryginalnymi dziełami malarstwa rosyjskiego, przy dźwiękach muzyki rosyjskiej. Punktacja uczestników wypadła następująco:

- 1) Grażyna Świątnicka, kl. X, V L.O. 100
- 2) Stefan Krępeć, kl. X, V L.O. 100
- 3) Irena Wiśniewska, kl. Vb, Lic. Ped. 99
- 4) Piotr Kurasz, kl. X, V L.O. 98
- 5) Zuzanna Rozłucka, kl. X, V L.O. 97
- 6) Andrzej Sotnikow, kl. X, V L.O. 95
- 7) Wojciech Witkowski, kl. X, I L.O. 90
- 8) Przemysław Grudziński, kl. X, I L.O. 73
- 9) Marek Czubenko, kl. X, I L.O. 73
- 10) Piotr Kruza, kl. XI, I L.O. 72
- 11) Hanna Hrynkiewicz, kl. X, I L.O. 62
- 12) Justyna Stopińska, kl. XI, I L.O. 59
- 13) Hanna Kieszek, kl. III, Tech. Odzież. 53

Do uświetnienia imprezy przyczyniły się następujące instytucje i stowarzyszenia: Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Toruniu — Wydział Kultury, Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej w Toruniu, Zarząd Okręgowy Związku Pracowników Kultury i Sztuki w Bydgoszczy, Towarzystwo Miłośników Torunia, Zakłady Graficzne w Toruniu, Fabryka Pierników w Toruniu, które ufundowały atrakcyjne nagrody.

d) Drugą eksperymentalną imprezą konkursową było zrealizowanie w ramach Ob-

Ryc. 61. Przedstawiciel władz miejskich Ferrary zwiedza w Domu Kopernika wystawę pt. „Przyjaźń miast Toruń—Ferrara, 1967 r.

Ryc. 62. Wieczór poezji i muzyki poświęconej Mikołajowi Kopernikowi z okazji inauguracji Roku Kulturalno-Oświatowego, 1967 r.

Ryc. 63. Sympozjum Kopernikańskie w ramach XI Międzynarodowego Kongresu Historyków Nauki i Techniki. Spotkanie towarzyskie w piwnicach ratusza, 1965 r.

chodów II Międzynarodowej Kampanii Muzealnej i XX-lecia ICOM pod hasłem „Muzea — najbliżej widza” wystawki w witrynie Powszechnego Domu Towarowego pt. „Czy znasz największe Galerie świata”. Zadanie konkursowe polegało na zidentyfiko-

Ryc. 64. Finał konkursu pt. „Czy znasz malarstwo ZSRR?”, 1967 r.

Ryc. 65. Finał konkursu pt. „Czy znasz malarstwo ZSRR?”, 1967 r.

waniu nazwisk malarzy 14 eksponowanych reprodukcji dzieł malarskich reprezentujących zbiory największych galerii. Na konkurs wpłynęło 141 rozwiązań, w tym tylko dwa poprawne, Ewy Dziad i Barbary Lewandowskiej.

Uzupełnienie wyżej wymienionych imprez stanowiło 9 projekcji filmowych, które obejrzało ok. 550 widzów.

Z kontaktów z prasą, radiem i telewizją, w okresie sprawozdawczym obok udostępniania zbiorów i wystaw w Oddziale „Dom Kopernika” redaktorom Trybuny Ludu, Światowida, Przekroju, Tygodnika Demokratycznego, Sztandaru Młodych, Słowa Powszechnego, Panoramy Śląskiej, Panoramy Północy, prasy lokalnej, wymienić należy konsultacje udzielone telewizji poznańskiej i warszawskiej z zakresu problematyki kopernikańskiej i udział w dwóch

audycjach radiowych *Miasto i jego problemy* i *Dzieciństwo Mikołaja Kopernika*. Podczas Obchodów 500-lecia II Pokoju Toruńskiego udzielono 11 wywiadów dla przedstawicieli prasy dotyczących wystawy *II Pokój Toruński w dokumencie i sztuce*.

Działalność usługową zamykają 263 konsultacje udzielone przeważnie młodzieży szkolnej, uniwersyteckiej i nauczycielstwu w zakresie historii muzealnictwa, historii Torunia, malarstwa rosyjskiego i problematyki kopernikańskiej oraz opracowanie 12 kwerend dla takich instytucji jak: Katedra Średniowiecza przy Uniwersytecie w Łodzi, Ośrodek Informacji Turystycznej w Warszawie, Pracownia Badań Socjologicznych przy Muzeum Narodowym w Krakowie, Ministerstwo Łączności, Związek Polskich Artystów Plastyków, Klub Dziennikarzy w Krakowie, Redakcja Filmów Oświatowych w Łodzi.

VI. NADZÓR NAD MUZEAMI PODLEGLYMI

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 36 wizytacji i kontroli w muzeach podległych i stałych punktach wystawowych w Grudziądzu, Włocławku, Chojnicach, Inowrocławiu, Szymborzu, Łobżenicy, Żninie, Golubiu-Dobrzyniu, Szafarni, Głuchej Puszczy, Radzynie, Wąbrzeźnie.

Kontrole obejmowały przede wszystkim takie odcinki pracy muzealnej jak inwentaryzacja i dokumentacja zbiorów, poprawa warunków lokalowych oraz form działalności w zakresie upowszechniania kultury. Opracowane wnioski i zalecenia pokontrolne przesyłano do danego muzeum i do wiadomości Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Udzielono 29 konsultacji dotyczących inwentaryzacji zbiorów, opracowywania kart katalogu naukowego, konserwacji zbiorów, urządzania wystaw oraz w zakresie prac organizacyjno-administracyjnych.

Przeprowadzono szkolenie asystenta Muzeum PTTK w Golubiu oraz kierowano jego wstępnymi pracami przy organizacji muzeum. Pracownia Konserwatorska zakonserwowała 7 najbardziej zagrożonych

obiektów pochodzących z Izby Kasprowiczowskiej w Szymborzu oraz z Muzeum Ziemi Pałuckiej w Żninie. Wzięto udział w naradach roboczych z przedstawicielami władz wojewódzkich i miejskich i stowarzyszeń społecznych nad dalszym rozwojem muzeów w Inowrocławiu, Włocławku, Nakle oraz w związku z organizacją Muzeum PTTK w Golubiu-Dobrzyniu. Zaopiniowano projekt tego ostatniego. Uczestniczono w ważniejszych imprezach organizowanych przez muzea podległe, w otwarciach wystaw i sesjach okolicznościowych i jubileuszowych.

VII. REALIZACJA I ETAPU PROGRAMU MUZEUM EPOKI KOPERNIKA (1968 r.)

Stworzenie warsztatu pracy:

Zapewnione uchwałami KERM nr 57/68 z dnia 23 marca 1967 r. i Wojewódzkiego Komitetu Frontu Jedności Narodu, a przyznane częściowo w 1968 r. (z wyjątkiem § 11 i § inwestycyjnego) kredyty w sumie 219 000 zł umożliwiły nie tylko dokonanie zakupu muzealiów i konserwację najbardziej zagrożonych starodruków astronomicznych, ale również wykonanie koniecznych przedmiotów niezbędnych dla prowadzenia dokumentacji naukowej, takich jak odpowiednie pudła, teki, koperty z nadrukiem do przechowywania klisz, negatywów, odbitek fotograficznych, fiszki, pudełeczka do przechowywania mikrofilmów. Następnie przystąpiono do uzupełniania kwerend zapoczątkowanych w 1967 r.:

a) Kopernikana w zbiorach polskich muzeów i bibliotek, b) Kopernikana za granicą.

W 1968 r. zrealizowano następujące kwerendy:

- Archiwalia toruńskie związane z epoką Kopernika (dr Irena Janosz-Biskupowa, cz. I),
- zabytki z epoki Kopernika w zbiorach muzeów polskich,
- przyrządy astronomiczne w zbiorach muzeów polskich,
- ryciny o tematyce astronomicznej w zbiorach muzeów polskich,
- ryciny o tematyce medycznej w zbiorach muzeów polskich,
- medycyna w epoce Kopernika (iko-

nografia), g) wnętrza kamienic mieszczańskich w epoce Kopernika (w trakcie realizacji).

W związku z opracowywaniem zagadnień wynikających z koncepcji Muzeum Epoki Kopernika takich jak *Toruńskie mieszczaństwo w XIV i XV w.* (życie polityczne, ekonomiczne, kulturalne i naukowe). *Wnętrze kamienicy mieszczańskiej w XV w.*, *Pracownia uczonego przełomu XV/XVI w.*, *Biografia z uwzględnieniem wielostronnej działalności Kopernika*, *Wkład Kopernika do rozwoju nauki i kultury*, *Kult Kopernika ze szczególnym uwzględnieniem Torunia*, *Nauka i sztuka w epoce Kopernika ze szczególnym uwzględnieniem Ziemi Chełmińskiej i Torunia*, *Wyniki ogólnopolskich konkursów organizowanych dla uczczenia 500-rocznicy urodzin Wielkiego Toruńczyka* — przystąpiono do gromadzenia zbiorów: a) oryginałów, b) eksponatów zastępczych, c) eksponatów pomocniczych (Charakterystyka zbiorów, patrz pkt I niniejszego sprawozdania).

Dużym usprawnieniem w prowadzeniu systematycznej dokumentacji są ostatnie nabytki — kserograf KS-2, dokumator do odczytywania mikrofilmów, odpowiednia aparatura uzupełniająca wyposażenie ciemni fotograficznej.

Wzięto udział w organizacji dwóch konferencji poświęconych problematyce przygotowań do Obchodów 500 rocznicy urodzin Kopernika — w wyjazdowym posiedzeniu Sejmowej Komisji Kultury i Sztuki, w posiedzeniu z inicjatywy CK i WK Stronnictwa Demokratycznego oraz w trzech naradach roboczych Międzywydziałowej Komisji Kopernikańskiej przy Towarzystwie Naukowym w Toruniu.

Nawiązano kontakty z Uniwersytetami w Bolonii, Padwie, Ferrarze, Rzymie, Muzeum Kopernika w Rzymie i Muzeum Historii Nauki we Florencji.

VIII. PRACOWNICY

Dział Historyczny obejmujący dotychczas oddział Dom Kopernika powiększył się od

10 IX 1966 r. o jeszcze jeden oddział Zamek Krzyżacki (patrz sprawozdanie s. 75) udostępniony publiczności z okazji Obchodów 500-lecia II Pokoju Toruńskiego. Na stanowisko adiunkta opiekującego się nowym oddziałem od 1 I 1967 r. zaangażowano mgr Romana Domagałę, również od 1 I 1967 r. przyjęto do działu asystenta mgr Marię Płocką, a z dniem 1 IV 1967 r. przeszerogowano adiunkta mgr Janinę Mazurkiewicz na stanowisko kustosza, której obok

IX. FREKWENCJA W ODDZIALE „DOM KOPERNIKA”

ROK	ilość zwiedzających	ilość cudzoziemców
1965	45 204	1571
1966	51 721	1340
1967	66 145	2450
1968	53 654	1896

działu historycznego powierzono kierownictwo oddziałów „Dom Kopernika” i „Zamek Krzyżacki”.